

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Інституційні перетворення у фіскальній системі України

*за матеріалами круглого столу
(12–13 травня 2017 року)*

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
Науково-дослідний інститут фінансової політики**

ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У ФІСКАЛЬНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів круглого столу
(Хмельницький, 12–13 травня 2017 року)

Мережеве електронне видання

**Ірпінь
2017**

УДК 336.225(477) (043.2)
ББК 67.301.141.1+65.261.4 (4Укр)я431
І 71

*Рекомендовано до друку як електронне видання
Вченою радою Науково-дослідного інституту фіскальної політики
(рішення № 6 від 08.06.2017)*

Редакційна колегія: д.е.н., професор Мельник В. М.; к.пед.н., с.н.с. Нагорічна О. С.

Укладачі: Габорах Т. А., Гороховець Є. В., Ковтунович Н. Л.

І 71 Інституційні перетворення у фіскальній системі України: матеріали круглого столу, м. Хмельницький, 12–13 травня 2017 р. Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2017. 107 с.

У збірник увійшли матеріали круглого столу «Інституційні перетворення у фіскальній системі України», що проходив 12–13 травня 2017 року на базі Науково-дослідного центру митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладена на авторів.

УДК 336.225(477) (043.2)
ББК 67.301.141.1+65.261.4 (4Укр)я431

Мережеве електронне видання

Ум.-друк. арк. 6,15. Об'єм файлу – 3,5 МБ.

Виготовлювач

08200, Науково-дослідний інститут фіскальної політики
Університету ДФС України,
вул. Університетська, 31, тел.: (04597) 604-75.

© Науково-дослідний інститут фіскальної політики, 2017
© Університет державної фіскальної служби України, 2017

ЗМІСТ

Білецька Г. М.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕРЕВІРОК В УКРАЇНІ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ	6
---	---

Брехов С. С.

РОЗВИТОК ПОСТМИТНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ ЗА РАХУНОК УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	8
---	---

Борейко Н. М.

ОКРЕМІ ЕЛЕМЕНТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ.....	12
--	----

Бундак М. М.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	15
---	----

Дейнека В. Ф.

ОРГАНІЗУЮЧА РОЛЬ КЕРІВНИКІВ ОРГАНІВ ДФС У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ АНТИКОРУПЦІЙНИХ СТАНДАРТІВ.....	18
---	----

Євсєєва І. О.

ЕЛЕКТРОННА СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗА ОБІГОМ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ: ПРАКТИКА ЄС.....	22
--	----

Зоря О. В., Долгий О. А., Долгий О. О.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОЦІНОЧНІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	27
--	----

Капітанець С. В.

КАДРОВА ПОЛІТИКА ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ДФС.....	30
---	----

Кармаліта М. В.

ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ У КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК	34
---	----

Коротун В. І.

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ ТІНІЗАЦІЇ РИНКУ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ В УКРАЇНІ.....	38
--	----

Лисецька Н. М.

УЗАГАЛЬНЕНІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПЕРСОНАЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	41
--	----

Медвідь Ю. О.

УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР: УМОВИ ОТРИМАННЯ МИТНИХ СПРОЩЕНЬ.....	43
---	----

Мельник В. М., Товстенко Ю. В., Товстенко В. Ю.	
РЕФОРМУВАННЯ ФІСКАЛЬНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: НАПРЯМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	45
Нагорічна О. С.	
КВЕСТІЯ МИТНА	48
Неліпович О. В.	
МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВІАЦІЙНОМУ ТРАНСПОРТІ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ ПОПЕРЕДНЬОГО ІНФОРМУВАННЯ	50
Новицька Н. В.	
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СТАТИСТИЧНОЇ ОЦІНКИ ЧАСТКИ ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ РИНКУ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ	54
Прус Л. Р., Попель С. А.	
ІНФОРМАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ МИТНИЦЬ ТА ГРОМАДЯН В УМОВАХ ПЕРЕТВОРЕННЯ ДФС УКРАЇНИ З ФІСКАЛЬНОГО ОРГАНУ У СЕРВІСНУ СЛУЖБУ	58
Решетніков Ю. М.	
БЕЗПЕКОВИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СКАНУЮЧИХ СИСТЕМ ПАСИВНОГО ТИПУ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ВАНТАЖІВ	62
Рибачок В. В.	
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО РЕФОРМУВАННЯ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ	65
Рибачок Н. П.	
РЕФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ В УКРАЇНІ	67
Романенко В. В.	
УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ РИЗИКАМИ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	69
Руда Т. В., Артеменко А. В.	
«CARGO TARGETING» ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕДУР МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ВОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ	72
Селезень П. О.	
ВПЛИВ ВЗАЄМОУЗГОДЖУВАЛЬНОЇ ПРОЦЕДУРИ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ДОГОВОРІВ ПРО ПОПЕРЕДНЄ УЗГОДЖЕННЯ ЦІНОУТВОРЕННЯ В КОНТЕКСТІ КАМПАНІЇ АНТИ-БЕПС	75
Скоромцова Т. О.	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МИТНОГО ПОСТАУДИТУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙ СИСТЕМИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	78
Сушкова О. Є.	
НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПОДАТКОВИХ ТА МИТНИХ ЕКСПЕРТИЗ В УКРАЇНІ	80

Трубін І. О.	
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ	82
Трубіна М. В., Єфіменко Л. Л.	
ПРАВОВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСАД ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ.....	86
Туржанський В. А., Несторишен І. В.	
ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У ДЕРЖАВНІЙ МИТНІЙ СПРАВІ В УМОВАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНА-ЄС.....	90
Фрадинський О. А.	
«ЧОРНА СОТНЯ» МІНФІНУ, АБО КОЛИ НОВЕ – ЦЕ ДОБРЕ ЗАБУТЕ СТАРЕ	94
Хома В. О.	
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ МИТНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ	97
Шавло І. А.	
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	101
Шкуренко Н. Г.	
РОЛЬ КЕРІВНИКІВ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІВ ДФС УКРАЇНИ У ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ.....	104
Яковенко О. В.	
ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ МИТНОГО КОНТРОЛЮ	106

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СТАТИСТИЧНОЇ ОЦІНКИ ЧАСТКИ ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ РИНКУ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ

У період тривалих податкових трансформацій в Україні, які мають на меті підвищення фіскальної ефективності податків та забезпечення збалансованості бюджету, надзвичайно своєчасними є питання, пов'язані з розробкою методики оцінки та шляхів скорочення тіньового сектору ринку алкогольних напоїв України. Це дозволить, не збільшуючи загального податкового навантаження, суттєво підвищити податкові надходження акцизного податку. Крім того, проблема виявлення та скорочення тіньового сектору важлива не лише з економічного погляду, але й з метою забезпечення здоров'я та безпеки життя населення.

Нині розроблено значну кількість методів оцінки розмірів тіньового сектору економіки в цілому [1; 2; 3] та ринку алкогольних напоїв зокрема [4; 5; 6]. Проте вся різноаспектність цих методів базується на аналізі лише окремих та обмежених її проявів. Через це отримані результати аналізу часто піддаються жорсткій критиці з огляду на об'єктивну реальність.

Для цілей даної роботи вважаємо за доцільне визначати обсяг тіньового сектору алкогольних напоїв (TO) як суму обсягів незаконного виробництва (НВ), імпорту на митну територію України (НІ) та реалізації поза легальною торговельною мережею ($P_{плтм}$).

$$TO = NB + NI + P_{плтм}. \quad (1)$$

А частку тіньового сектору алкогольних напоїв ($Ч_{тс}$) варто визначати як

$$Ч_{тс} = \frac{TO}{ЗС} \cdot 100 \%, \quad (2)$$

де $ЗС$ – загальне споживання алкогольних напоїв.

Варто зазначити, що методологічною основою більшості методик оцінки, оснований на макрометодах, є метод розбіжностей. Сутність цього методу полягає в тому, що індикатор тіньової економіки розраховується як розбіжність між витратами та доходами, а також різниця доходів, оцінених різними способами. Наприклад, аналізується різниця між ВВП, розрахованим за виробничим та розподільчим методами та методом кінцевого використання [8]. Джерелом даних про сукупний дохід є податкова інформація, а про витрати – спеціально організовані дослідження.

Для адаптації методики, основаної на методі розбіжностей, до оцінки тіньового сектору ринку алкогольних напоїв необхідно розглянути ланцюг учасників ринку алкогольних напоїв (рис. 1).

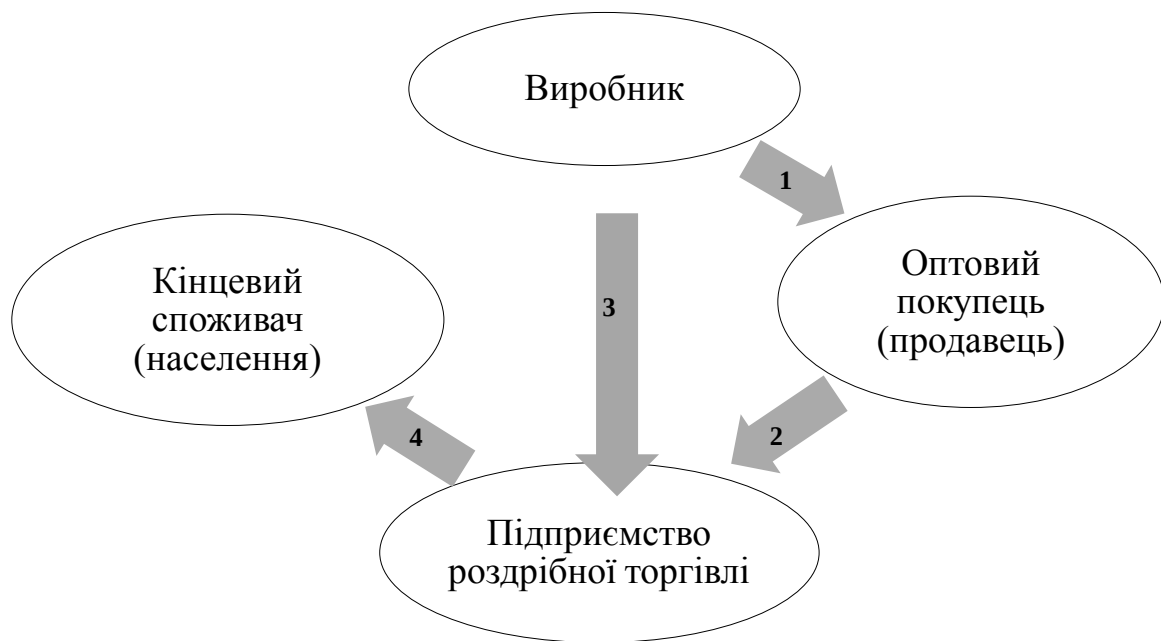

Рис. 1. Ланцюг учасників ринку алкогольних напоїв*

*Джерело: складено автором.

Зв'язок 1 відображає реалізацію вироблених алкогольних напоїв оптовому покупцю. Варто зважати також на те, що частина продукції передається на виробничі запаси. Також потрібно зазначити, що виробник може бути одночасно і оптовим продавцем (покупцем), придбаваючи ліцензію на оптовий продаж алкогольних напоїв (зв'язок 3). Зазвичай це відбувається перед очікуваним підвищенням ставок акцизного податку та підняттям мінімальних роздрібних цін на алкогольні напої. Зв'язок 2 показує реалізацію продукції оптовими продавцями підприємствам роздрібної торгівлі (частина продукції залишається у виробничих запасах), а 4 – кінцевим споживачам.

З використанням методу розбіжностей тіньовий обіг алкогольних напоїв буде розраховуватися як сума розбіжностей, розрахована на кожному етапі руху товарів між учасниками:

$$TO = TO_1 + TO_2 + TO_4, \quad (3)$$

де TO_1 – тіньовий обіг, оцінений як розбіжність між статистичними даними щодо діяльності виробників та оптових продавців;

TO_2 – тіньовий обіг, оцінений як розбіжність між статистичними даними щодо діяльності оптових покупців (продавців) та підприємств роздрібної торгівлі;

TO_4 – тіньовий обіг, оцінений як розбіжність між діяльністю підприємств роздрібної торгівлі та даними опитувань щодо обсягу споживання алкогольних напоїв населенням.

Зіставляючи тіньовий обіг та загальне споживання алкогольних напоїв, можна отримати частку тіньового сектору ринку алкогольних напоїв вітчизняного виробництва.

Відповідно з метою визначення обсягу тіньового споживання варто зіставляти обсяги реалізації та обсяги споживання. На основі статистичної бази Державної служби статистики України можна розрахувати такі показники:

1. Обсяги виробництва алкогольних напоїв (учасник 1): 1) дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв – обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності (розділ «промисловість»); 2) обсяги виробництва горілки, коньяків, бренді, лікерів та інших спиртних напоїв (млн дал) – виробництво основних видів промислової продукції (стат. збірник: промисловість); 3) обсяги виробництва алкогольних напоїв фізичними особами-підприємцями (тис. дал) (стат. збірник: промисловість). Рух алкогольних напоїв від учасника 1 до учасника 2. Рух алкогольних напоїв від учасника 2 до учасника 3: 1) частка продажу горілки та лікero-горілочаних виробів, які вироблені на території України, через торгову мережу підприємств, у % (стат. збірник: внутрішня торгівля); 2) частка горілки та лікero-горілочаних виробів (у вартісному виразі та відносному) у товарній структурі роздрібного товарообороту підприємств в Україні – товарна структура роздрібного товарообороту підприємств в Україні (стат. збірник: внутрішня торгівля); 3) обсяг продажу горілки та лікero-горілочаних виробів у торговій мережі підприємств в Україні, дал – продаж основних продовольчих товарів у торговій мережі підприємств в Україні (стат. збірник: внутрішня торгівля); 4) обсяг горілки та виробів лікero-горілочаних у товарній структурі роздрібного товарообороту (стат. збірник «Роздрібна торгівля України»; 5) обсяги експорту та імпорту у вартісному (тис. дол. США) та у відносному вираженні алкогольних і безалкогольних напоїв та оцту – товарна структура зовнішньої торгівлі, динаміка структури експорту-імпорту товарів (зовнішньоекономічна діяльність). Рух алкогольних напоїв від учасника 3 до учасника 4 відображає показник: питома вага споживання алкогольних напоїв у структурі сукупних витрат домогосподарств у % структури сукупних витрат домогосподарств (стат. збірник: витрати та ресурси домогосподарств).

Наведена методика не позбавлена певних недоліків у використанні. Так, ураховуючи застосування в розрахунках макропоказників, результати містять значну похибку й відображають лише приблизні межі обсягів тіньового сектору. Приведений перелік статистичної інформації щодо України не є вичерпним і може (і повинен) бути розширений, у тому числі і завдяки показникам, інформація за якими перебуває у розпорядженні фіскальних органів, зокрема це стосується даних декларацій акцизного податку, форм, 1-РС, 2-РС, 3-РС, 1-ОА, 1-ОТ та ін.

Список використаної літератури

1. Про затвердження Методичних рекомендацій розрахунку рівня тіньової економіки: наказ Міністерства економіки України від 18.02.2009 № 123. URL: <http://www.me.gov.ua>

2. Schneider F. The Shadow Economy and Work in the Shadow: What Do We (Not) Know? // IZA Discussion Papers 6423 Institute for the Study of Labour. (IZA). 2012. 73 p. URL: <http://ftp.iza.org/dp6423.pdf>
3. Лейфура М. В. Основні методики оцінки рівня тіньової економіки та її динаміка в Україні // Економіка. Управління. Інновації. 2013. № 2.
4. Олефір В. Оцінка обсягів нелегального обігу підакцизних товарів // Економіст. 2013. № 10. С. 4–8.
5. Попова М. Н. Методы оценки и государственного регулирования теневого сектора виноградарско-винодельческой отрасли АПК Украины // Вестник Полоцкого государственного университета. 2014. № 14. С. 119–122.
6. Исаров О. Б. Теневой сектор в сфере алкогольного бизнеса: оценка и методы государственного воздействия // Экономическая наука современной России. 2001. № 2. С. 111–124.